

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Věry Šimůnkové a soudců Mgr. et Mgr. Karla Ulíka a Mgr. Josefa Straky ve věci

žalobce: **J. M.**
trvale X
nyní ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici X
zastoupený Mgr. Monikou Jiráskovou, advokátkou
sídlem Dlouhá 727/39, Praha

proti

žalované: **Vězeňská služba České republiky - Věznice Jiřice**
sídlem Ruská cesta 404, 289 22 Jiřice

o žalobě na ochranu před nezákonnými zásahy žalované, spočívajícími v nevymáhání zákazu kouření a v nutnosti užívat nehygienické a soukromí nechránící turecké záchody po dobu umístění žalobce v cele Sběrného eskortního střediska Věznice Jiřice ve dnech 10. 7. 2014, 15. 7. 2014, 29. 1. 2015, 3. 2. 2015, 16. 7. 2015, 8. 10. 2015, 22. 10. 2015, 3. 12. 2015, 17. 12. 2015, 14. 1. 2016, 21. 1. 2016, 28. 1. 2016, 2. 2. 2016, 22. 3. 2016, 24. 3. 2016, 19. 4. 2016, 21. 4. 2016, 28. 4. 2016, 3. 5. 2016, 10. 5. 2016, 24. 5. 2016, 26. 5. 2016, 21. 7. 2016, 26. 7. 2016, 18. 8. 2016, 13. 10. 2016, 18. 10. 2016, 25. 10. 2016, 15. 11. 2016, 1. 12. 2016, 22. 12. 2016, 12. 1. 2017, 26. 1. 2017, 23. 3. 2017, 30. 3. 2017, 13. 4. 2017, 20. 4. 2017, 22. 6. 2017, 4. 7. 2017, 13. 7. 2017, 18. 7. 2017, 27. 7. 2017, 31. 8. 2017, 7. 9. 2017, 26. 9. 2017, 5. 10. 2017, 12. 10. 2017, 19. 10. 2017, 23. 11. 2017, 7. 12. 2017, 19. 4. 2018, 3. 5. 2018, 6. 12. 2018, 13. 12. 2018, 17. 1. 2019, 24. 1. 2019, 21. 2. 2019, 14. 3. 2019, 11. 4. 2019, 25. 4. 2019, 9. 5. 2019, 16. 5. 2019, 20. 6. 2019, 29. 8. 2019, 5. 9. 2019, 19. 9. 2019, 26. 9. 2019, 3. 10. 2019, 7. 11. 2019, 14. 11.

2019, 28. 11. 2019, 2. 1. 2020, 6. 2. 2020, 13. 2. 2020, 20. 2. 2020, 27. 2. 2020, 19. 3. 2020, 18. 6. 2020, 2. 7. 2020, 23. 7. 2020, 13. 8. 2020, 20. 8. 2020, 6. 5. 2021, 13. 5. 2021, 17. 6. 2021 a 24. 6. 2021,

takto:

- I. Žaloba na ochranu před nezákonnými zásahy žalované spočívajícími v nevymáhání zákazu kouření po dobu umístění žalobce v cele Sběrného eskortního střediska Věznice Jiřice ve dnech 6. 5. 2021, 13. 5. 2021, 17. 6. 2021 a 24. 6. 2021 se zamítá.
- II. Žaloba na ochranu před nezákonnými zásahy žalované spočívajícími v nutnosti žalobce užívat nehygienické turecké záchody po dobu umístění žalobce v cele Sběrného eskortního střediska Věznice Jiřice ve dnech 6. 2. 2020, 13. 2. 2020, 20. 2. 2020, 27. 2. 2020, 19. 3. 2020, 18. 6. 2020, 2. 7. 2020, 23. 7. 2020, 13. 8. 2020, 20. 8. 2020, 6. 5. 2021, 13. 5. 2021, 17. 6. 2021 a 24. 6. 2021 se zamítá.
- III. Ve zbylém rozsahu se žaloba odmítá.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- V. Ustanovené zástupkyni žalobce, advokátce Mgr. Monice Jiráskové, se přiznává odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 43 378,50 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Praze ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Řízení o první žalobě (sp. zn. 51 A 15/2021)

1. Žalobce podal dne 15. 2. 2021 žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“). V ní uvedl, že vykonává trest odnětí svobody ve Věznici Mírov. Z této věznice je pravidelně eskortován k soudním jednáním po celé republice, přičemž při eskortě prochází celami Sběrného eskortního střediska Věznice Jiřice (dále jen „SES“). Nezákonný zásah dle žalobce spočíval v tom, že byl na celách SES vystavován negativním účinkům kouření ostatních odsouzených, přestože je kouření na celách zakázáno. Pochybení žalované mělo spočívat v tom, že dodržování zákazu kouření nekontrolovala a nevymáhala. Konkrétně se tak mělo stát celkem v 82 různých dnech v období od roku 2014 do roku 2021, ve kterých byl žalobce v SES umístěn.
2. Soud tuto žalobu odmítl usnesením ze dne 16. 7. 2021, č. j. 51 A 15/2021-93, pro nevyčerpání prostředků ochrany dle § 85 s. ř. s. Soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále „NSS“) ze dne 24. 3. 2021, č. j. 10 As 350/2020-36, konstatoval, že žalobce byl povinen před podáním žaloby vyčerpat prostředky ochrany, kterými byly žádost o dozor státního

zastupitelství podle § 16a odst. 5 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství (dále „zákon o státním zastupitelství“), a žádost o přezkoumání způsobu vyřízení této žádosti u vyššího státního zastupitelství dle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství. Soud zjistil, že žalobce požádal o dozor ve smyslu § 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství přípisem ze dne 23. 7. 2020. Státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze (dále „KSZ“) podání odložil jako nedůvodné, o čemž žalobce vyrozuměl přípisem doručeným dne 29. 9. 2020. Žalobce sice podal dne 11. 1. 2021 též podnět k přezkumu vyřízení jeho žádosti ve smyslu § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství, nevyčkal však na jeho vyřízení před podáním žaloby. K vyřízení došlo až odložením jeho podnětu přípisem Vrchního státního zastupitelství v Praze (dále „VSZ“) ze dne 5. 3. 2021. Soud s odkazem na judikaturu NSS shledal, že žalobce v době podání žaloby bezvýsledně nevyčerpal prostředky ochrany podle § 85 s. ř. s. Proto žalobu odmítl jako nepřipustnou podle § 46 písm. d) s. ř. s.

3. Žalobce podal proti usnesení soudu ze dne 16. 7. 2021 kasační stížnost. Tu však vzal následně zpět, a NSS proto řízení o kasační stížnosti usnesením ze dne 14. 9. 2021, č. j. 5 As 228/2021-26, zastavil.

Druhá žaloba

4. Dne 10. 1. 2022 žalobce podal druhou, nyní projednávanou, žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalované. Žalobce v ní znovu za nezákonný zásah žalované označil nutnost snášet účinky pasivního kouření v celách SES v desítkách termínů od 10. 7. 2014 do 28. 6. 2021. Dále (nově oproti první žalobě) brojil proti tomu, že je na cele v SES turecký záchod, který podle něj neodpovídá hygienickým normám 21. století. Žalobce navrhl, aby soud vystavení žalobce pasivnímu kouření ze strany spoluodsouzených a vybavení cely tureckým záchodem označil za nezákonné a nařídil žalované, aby obnovila stav před zásahem (zajistila nekuřáckou celu a její důstojné hygienické vybavení).
5. Žalobce v žalobě uvedl, že se před podáním žaloby (znovu) obrátil na KSZ i VSZ, která jeho podněty podle § 16a zákona o státním zastupitelství odložila se závěrem, že nebyl porušen zákon. K žalobě přiložil vyrozumění o vyřízení podání KSZ ze dne 5. 10. 2021, č. j. KDT 250/2021-19. V něm je uvedeno, že žalobce se na KSZ obrátil podáním ze dne 4. 8. 2021, v němž si stěžoval na podmínky umístění v celách SES. Konkrétně si stěžoval na porušování zákazu kouření a nevhodné sociální zařízení (zmíněné turecké záchody) při eskortách od roku 2014. Konkrétně je zmíněn termín 17. 6. 2021, kdy měl žalobce upozornit na porušování zákazu kouření jednoho z příslušníků vězeňské služby. Státní zástupce neshledal na straně žalované pochybení. Dále žalobce přiložil přípis státní zástupkyně VSZ ze dne 9. 12. 2021, č. j. VDT 434/2021-12. V něm státní zástupkyně uvedla, že jeho (opakovaný) podnět ze dne 12. 10. 2021 k přezkumu vyřízení jeho podání ze strany KSZ ze dne 5. 10. 2021 shledala nedůvodným.
6. Některé okolnosti žalobce blíže nekonkretizoval (kdy podněty podal, na co přesně si v nich stěžoval, kdy se o vyřízení podnětů dozvěděl). Soud jej proto usnesením ze dne 22. 2. 2022 vyzval k upřesnění. Současně si soud vyžádal příslušné listiny od KSZ.
7. Žalobce reagoval přípisem ze dne 4. 3. 2022, v němž uvedl, že obě státní zastupitelství se zabývala jak problémem pasivního kouření, tak tureckým záchodem na cele. Příslušné

dokumenty přiložil k žalobě. Dne 7. 3. 2022 žalobce ještě doplnil, že vyrozumění ze strany VSZ obdržel dne 13. 12. 2021 a že problémem se zabývala též zástupkyně veřejného ochránce práv (dále „VOP“).

8. Dne 7. 3. 2022 soudu zaslalo vyžádané listiny též KSZ. V doprovodném přípisu státní zástupce uvedl, že KSZ eviduje dvě podání žalobce, a to ze dne 23. 7. 2020 (sp. zn. KDT 264/2020) a ze dne 4. 8. 2021 (sp. zn. KDT 250/2021). Obě se podle přípisu týkala mimo jiné problematiky kouření a nevyhovujícího sociálního zařízení na celách SES. Vedle toho byly přiloženy kopie prvního podnětu žalobce ke KSZ ze dne 23. 7. 2020, vyrozumění KSZ o jeho odložení ze dne 23. 9. 2020 (a doručenka potvrzující doručení žalobci dne 29. 9. 2020), podnět žalobce dle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství k VSZ ze dne 11. 1. 2021 a vyrozumění VSZ ze dne 5. 3. 2021 o jeho nedůvodnosti. Dále byl přiložen druhý podnět žalobce ze dne 4. 8. 2021, vyrozumění o jeho vyřízení KSZ ze dne 5. 10. 2021 (a doručenka potvrzující doručení žalobci dne 8. 10. 2021), podnět žalobce k VSZ dle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství ze dne 12. 10. 2021 a vyrozumění VSZ ze dne 9. 12. 2021 o jeho nedůvodnosti.
9. Soud usnesením ze dne 6. 4. 2022, č. j. 51 A 3/2022-46, žalobci přiznal úplné osvobození od soudních poplatků, ustanovil mu zástupkyni a vyzval jej, aby ve stanovené lhůtě odstranil vady návrhu tak, že konkrétně popíše okolnosti jednotlivých žalovaných zásahů a označí konkrétní důkazy k prokázání jím tvrzeného průběhu jednotlivých zásahů.
10. Žalobce v přípisu ze dne 12. 5. 2022 uvedl výčet termínů, kdy mělo dojít v letech 2020 a 2021 k jeho umístění na SES a současně požádal soud, aby si přesné termíny vyžádal od žalované. Uvedl, že zásahy jsou vždy totožné, pouze se různí čísla cel. Dále podotkl, že celu nelze řádně ventilovat, jsou v ní malá okna a je v ní umístěn turecký záchod, který považuje za nedůstojné vybavení cely a který smrdí a není dostatečně čištěn. Přes jeho opakované žádosti nebyla věc řešena. Pochybení žalované dále spatřuje v nevymáhání zákazu kouření a v neumístění kuřárny pro odsouzené, jak navrhl VOP.
11. Dne 30. 5. 2022 žalobce doručil soudu prostřednictvím své zástupkyně další podání. V něm uvedl, že jednotlivá umístění v SES mají relativně stejný průběh. Eskorty probíhá tak, že ráno či odpoledne odjíždí eskortovaná osoba ze své věznice a odpoledne či navečer se dostane do cílové věznice. Eskorty žalobce probíhaly ve většině případů jako dálkové přes SES. Výjimku tvořily eskorty mezi vazebními věznicemi Praha Pankrác a Praha Ruzyně. Do SES většinou dorazil kolem poledne po tříhodinové cestě autobusem. V SES je pak odeslán na celu, kterou si nemůže vybrat. Pokud pak pokračoval do Prahy, tráví v SES cca 4–5 hodin a další cestou v autobuse pak ještě hodinu. Na cestě zpět do Mírova je žalobcův pobyt v SES ještě delší. Pobyt na cele v SES probíhá vždy stejně. Odsouzení po dlouhé cestě kouří cigarety, čímž žalobce vystavují účinkům pasivního kouření. Na cele jsou cedule se zákazem kouření. Dozorci kontrolují dodržování daného zákazu, avšak při zjištění nedostatku nijak nezasáhnou a kouření odsouzených fakticky tolerují. Žalobce chápe potřebu kuřáka si po dlouhé cestě dát cigaretu, avšak celý SES k tomu nejsou uzpůsobené, nemají dostatečné odvětrávání nebo stavební oddělení od nekouřících odsouzených. U žalobce dochází v důsledku pasivního kouření k zdravotním problémům. Žalobce má od nízkého věku astma a pasivní kouření u něj zvyšuje potřebu medikace (je třeba více spreje a tabletek). Zhoršený průběh astma žalobce řešil s lékařem vězeňské služby.

12. Ohledně tureckých záchodů žalobce podotýká, že jsou umístěny na téměř všech celách v SES. V mužské části se nachází 24 cel, z nichž pouze 7 je vybaveno klasickými toaletami. Žalobce nemá přehled, kdy se nacházel na které cele, avšak na cele s klasickou toaletou se nacházel párkrát, a to asi v letech 2017/2018. Turecká toaleta je od zbytku cely oddělena nestandardně nízkými dveřmi (cca 80 cm), přes které je samozřejmě zcela snadné shlédnout. Navíc na celách v SES toalety často zapáchají, nefunguje u nich splachování a jsou často znečištěné. Užívání takové toalety je pro žalobce velmi ponižující a nepříjemné. V tomto ohledu žalobce odkazuje na závěry VOP, který konstatoval pochybení žalované jak co do nedůstojného sociálního zařízení na některých celách, tak co do nezajištění prostoru pro kuřáky. Žalovaná však pochybení odmítla.
13. Žalobce také konkrétně specifikoval, že měl být v SES umístěn celkem v 86 případech: 10. 7. 2014, 15. 7. 2014, 29. 1. 2015, 3. 2. 2015, 16. 7. 2015, 8. 10. 2015, 22. 10. 2015, 3. 12. 2015, 17. 12. 2015, 14. 1. 2016, 21. 1. 2016, 28. 1. 2016, 2. 2. 2016, 22. 3. 2016, 24. 3. 2016, 19. 4. 2016, 21. 4. 2016, 28. 4. 2016, 3. 5. 2016, 10. 5. 2016, 24. 5. 2016, 26. 5. 2016, 21. 7. 2016, 26. 7. 2016, 18. 8. 2016, 13. 10. 2016, 18. 10. 2016, 25. 10. 2016, 15. 11. 2016, 1. 12. 2016, 22. 12. 2016, 12. 1. 2017, 26. 1. 2017, 23. 3. 2017, 30. 3. 2017, 13. 4. 2017, 20. 4. 2017, 22. 6. 2017, 4. 7. 2017, 13. 7. 2017, 18. 7. 2017, 27. 7. 2017, 31. 8. 2017, 7. 9. 2017, 26. 9. 2017, 5. 10. 2017, 12. 10. 2017, 19. 10. 2017, 23. 11. 2017, 7. 12. 2017, 19. 4. 2018, 3. 5. 2018, 6. 12. 2018, 13. 12. 2018, 17. 1. 2019, 24. 1. 2019, 21. 2. 2019, 14. 3. 2019, 11. 4. 2019, 25. 4. 2019, 9. 5. 2019, 16. 5. 2019, 20. 6. 2019, 29. 8. 2019, 5. 9. 2019, 19. 9. 2019, 26. 9. 2019, 3. 10. 2019, 7. 11. 2019, 14. 11. 2019, 28. 11. 2019, 2. 1. 2020, 6. 2. 2020, 13. 2. 2020, 20. 2. 2020, 27. 2. 2020, 19. 3. 2020, 18. 6. 2020, 2. 7. 2020, 23. 7. 2020, 13. 8. 2020, 20. 8. 2020, 6. 5. 2021, 13. 5. 2021, 17. 6. 2021 a 24. 6. 2021. Ve všech těchto případech mělo být výše uvedenými způsoby zasaženo do jeho práv.

Vyjádření žalované

14. Žalovaná ve vyjádření k žalobě ze dne 2. 7. 2022 konstatovala, že nyní žalované zásahy jsou samostatnými zásahy, u nichž hrozí opakování. Nejde o jeden trvající zásah, jak se domníval žalobce. Žalovaná namítla opožděnost žaloby ve vztahu ke všem zásahům ukončeným před 12. 1. 2020. Dále vyjádřila pochyby, zda žalobce vyčerpal oba prostředky nápravy dle § 16a zákona o státním zastupitelství ve vztahu ke všem tvrzeným zásahům, tedy i k těm, k nimž mělo dojít od 12. 1. 2020 a zda podal žalobu v dvouměsíční lhůtě ode dne, kdy se dozvěděl o vyřízení svého podání ze strany VSZ.
15. K věci samé žalovaná uvedla, že VOP později uznal argumentaci žalované a upustil od svých závěrů ve vztahu ke kouření na celách SES. Dále odkázala na svá vyjádření z předchozího řízení o první žalobě a ke zprávě VOP.
16. K problematice tureckých záchodů žalovaná dodala, že cely v SES nejsou ubytovacími místnostmi ve smyslu zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody o změně některých souvisejících zákonů. Analogicky i zde však platí požadavek na záchod oddělený alespoň neprůhlednou zástěnou. Cely SES tomuto zákonnému požadavku vyhovují. Využití tureckých záchodů neodporuje žádným platným předpisům. Jejich využití je též předpokládáno nařízením vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky.

17. Žalovaná navrhl, aby soud žalobu zamítl.

Replika žalobce

18. Žalobce v replice ze dne 1. 8. 2022 nesouhlasil s tím, že šlo o jednotlivé zásahy. Podle něj jde o jeden trvající zásah. Proto žaloba není ani opožděná. K problematice tureckých záchodů žalobce odkazuje na fotografie založené ve spise VOP a navrhuje též místní šetření.
19. Dne 9. 8. 2022 se žalobce vyjádřil také prostřednictvím své zástupkyně. Zopakoval, že jde o trvající zásah s trvajícími zdravotními a psychickými následky. Dvouměsíční subjektivní lhůtu žalobce dodržel, neboť přípis VSZ obdržel v prosinci 2021 a žalobu podal dne 12. 1. 2022. Současně vyčerpal prostředky nápravy, neboť v žádostech dle § 16a zákona o státním zastupitelství konkretizoval dny, kdy byl v celách SES umístěn.
20. Žalobce připustil, že VOP akceptoval argumentaci žalované, že opatření k zákazu kouření ve věznici jsou systematicky dobře zajištěna a bylo by relativně komplikované zajistit VOP zmiňovanou kuřárnu. Žalobce však s tímto závěrem nesouhlasí. Okno otevřené pouze na ventilaci není schopno vyvětrat celý prostor a kouř z cigaret.
21. Žalobce dále uvádí, že během svých pobytů na cele v SES kouření na cele nikdy neohlašoval. Důvodem byla reálná obava z nelibé reakce ostatních odsouzených v podobě až fyzického násilí. Označení odsouzení by věděli, kdo je nahlásil. Kontroly v SES jsou sice uskutečňovány, avšak tím nebylo kouření nikdy zabráněno. Odsouzení kouřili během každého žalobcova pobytu v celách SES. I v šetření VOP je konstatováno, že k porušování zákazu kouření v SES nepochybně dochází.
22. Argumentaci žalované, že turecké záchody jsou používány i v jiných evropských zemích, žalobce oponuje, že v žádné evropské zemi již nejsou turecké záchody standardem. Není podle něj ani pravda, že by byly více hygienické. Opakuje, že toalety nejsou od okolního prostoru dostatečně odděleny.

Duplika žalované

23. Žalovaná v duplice ze dne 24. 8. 2022 tvrdila, že žalobce v řízení nedoložil, že jím tvrzené zdravotní obtíže jsou důsledkem tvrzeného pasivního kouření na celách SES ani nedoložil jím tvrzené psychické následky vzniklé v důsledku nutnosti využívat turecké záchody v celách SES.
24. I pokud by šlo o zásahy s trvajícími následky, i pro ně platí, že se žalobní lhůty odvíjí od jednotlivých zásahů, jak vyplývá z rozsudku NSS ze dne 18. 6. 2021, č. j. 3 As 231/2019-36.
25. Žalovaná dále nesouhlasila s tím, že by opatření k zabránění kouření na celách SES byla nedostatečná a nebyla dodržována. Tvrzení, že odsouzení na celách kouří, je jen žalobcovým tvrzením. Žalovaná naopak doložila pravidelné kontroly.
26. Navíc je povinností žalobce na případné nedodržování kouření ze strany spoluodsouzených

upozornit. Jeho vnitřní pohnutka, proč tak neučinil, je nepodstatná.

27. Užívání tureckých záchodů v evropských zemích, včetně západní Evropy, je podle žalované veřejně známou a dostupnou informací. Také podotýká, že ne všechny cely v SES mají turecké záchody.
28. Návrh na provedení místního šetření považuje žalovaná za nadbytečný, neboť místní šetření již proběhlo a jeho výstupy jsou soudu známy (*žalovaná zřejmě naráží na šetření VOP, pozn. soudu*).

Další podání žalobce

29. Žalobce v podání ze dne 7. 11. 2022 upozornil na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 2. 2021, č. j. 34 C 112/2007-492, v němž městský soud konstatoval, že žalobci (jinému vězni) nelze klást k tíži, že odmítl označit konkrétního pachatele kázeňského přestupku, neboť by se tím vystavoval nebezpečí msty ze strany spoluvězňů.

První jednání před soudem

30. Soud nařídil k projednání věci ústní jednání na den 11. 5. 2023. Zástupci účastníků se dostavili do jednací síně soudu. Účast žalobce byla zajištěna prostřednictvím videokonference s Věznicí Mírov.
31. Účastníci při jednání setrvali na svých procesních stanoviscích.
32. Zástupkyně žalobce zdůraznila, že žalobce je astmatikem a jeho stav se zhoršuje. Žalobce vymezil zásahy tak, že se jedná o zásahy opakující se při každé eskortě, během které je umístěn v prostorách SES, ale obecně při těch eskortách jako takových, ale zároveň uvedl zcela konkrétní a individuálně určené jednorázové zásahy s trvajícím následkem, tedy ty dané konkrétní situace. Žalobce tedy zásahy vymezil jak jako obecný zásah, tak jako jednotlivé situace s trvajícím následkem. Shodně učinil i ve svých podáních ke státním zastupitelstvím. Jde tedy jak o zásah trvalý, který se do budoucna může opakovat, tak o jednorázové zásahy, jak jsou datovány. Nejedná se tedy pouze o jedno, nebo pouze o druhé. S tím souvisí včasnost žaloby. Ta byla podána včas, protože subjektivní lhůta k podání žaloby se odvíjí až od doručení vyřízení přezkumu ze strany státního zastupitelství. Dále odkázala na závěry VOP a na výše zmíněný rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 34 C 112/2007-492.
33. Sám žalobce dodal, že podobnou žalobu podal ke Krajskému soudu v Brně a též NSS potvrdil, že umístění na cele je vždy trvalý zásah. Také podal civilní žalobu u Okresního soudu v Nymburce, přičemž tam slyšení svědci (odsouzení K. a N.) potvrdili jeho tvrzení. Věc ale ještě není skončená. Zástupkyně žalobce ještě zmínila, že další řízení probíhá či probíhalo u Okresního soudu v Jičíně (sp. zn. 11 C 224/2017) kvůli tomu, že žalobce byl umístěn na ubytovací cele s kuřákem.
34. Zástupce žalované odkázal na svá písemná podání. Podle něj by měl soud zaměřit svoji pozornost na to, zda jde o jednorázové, či trvalý zásahy. O řízení před Okresním soudem v Nymburce zástupce ví pouze to, že byli požádáni o fotografie cel a toalet.

35. K dotazu soudu, kdy byl žalobci doručen přípis VSZ ze dne 5. 3. 2021, žalobce odpověděl, že se tak stalo do 2–3 týdnů od tohoto data, a druhý přípis VSZ ze dne 9. 12. 2021 mu byl doručen kolem 11. 12. 2021. K dotazu soudu, na kterých celách SES byl žalobce umístěn, žalobce odpověděl, že tam byl na 2 celách, obě měly turecké záchody a posledních 5–7 let je pořád na stejné cele.
36. Soud při jednání seznámil účastníky se svým předběžným právním názorem na kvalifikaci zásahů, přípustnost a včasnost žaloby. Konstatoval, že při konkretizaci jednotlivých žalovaných umístění bude vycházet z podání žalobce ze dne 30. 5. 2022, v němž označil celkem 86 umístění v SES v období od 10. 7. 2014 do 24. 6. 2021 (viz odst. 13 výše). Současně se neztotožnil s tím, že by bylo možné totéž jednání žalované současně kvalifikovat jako 86 jednotlivých zásahů a současně jako jeden trvající „obecný“ zásah, jak argumentovala zástupkyně žalobce. Podle soudu jde o jednotlivé zásahy, které jsou vždy ukončeny nejpozději přemístěním žalobce z cely SES, kde má k žalovaným zásahům docházet. V těchto 86 případech si žalobce vždy stěžuje na nevymáhání zákazu kouření, nedostatečné soukromí na toaletách a samotné turecké záchody, které z jejich podstaty považuje za nedůstojné, navíc byly špinavé a zapáchaly. Dále soud konstatoval, že při posuzování vyčerpání prostředků ochrany dle § 85 s. ř. s. bude vycházet z toho, že na žalované nezákonnosti byl žalobce povinen upozornit již ve svých podáních dle § 16a zákona o státním zastupitelství. Pokud žalobce na nějakou nezákonnost, kterou nyní žaluje, ve svých podáních ke státním zastupitelstvím nepoukázal, nevyčerpal v takovém rozsahu tento prostředek ochrany. Soud vyslovil názor, že pokud si již na nějakou nezákonnost žalobce stěžoval ve svých prvních podnětech ke KSZ a VSZ, nebyl důvod, aby tak činil před podáním žaloby znovu ve svých druhých podnětech. Pokud žalobce již vyčerpal prostředky ochrany ve vztahu k některým nezákonnostem svými prvními podněty, počala mu již od doručení prvního přípisu VSZ, k čemuž došlo v březnu 2021, běžet dvouměsíční subjektivní lhůta k podání žaloby. Konečně soud také upozornil na dvouletou objektivní lhůtu k podání žaloby, která podle něj nebyla ve vztahu ke starším žalovaným zásahům dodržena.
37. Zástupkyně žalobce souhlasila s vymezením 86 zásahů dle dat uvedených v podání ze dne 30. 5. 2022. I ve světle vysloveného předběžného náhledu soudu je podle ní žaloba minimálně v části projednatelná meritorně. Současně podle ní žalobce žalobou napadal jeden trvající obecný zásah. Takto dvoukolejně podle ní posoudil podanou žalobu Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 14. 2. 2023, č. j. 55 A 16/2022-121. K dotazu soudu zástupkyně dovysvětlila, že má jít o stále trvající zásah (trvající od první eskorty dosud). Ta situace se podle ní může kdykoliv opakovat. Žalobce dodal, že od 21. 6. 2021 se uskutečnilo několik dalších eskort. Poslední eskorta přes SES proběhla 15. 11. 2022. Z toho dovodil, že zásah i k dnešnímu datu trvá. Zástupkyně žalobce dále připustila, že si žalobce ve svých podnětech přímo nestěžoval na výšku dveří na toalet a nedostatek soukromí, má ale za to, že je to propojené se stížností na turecké záchody a jejich nedůstojnost. Sám žalobce uvedl, že si ve svých prvních podnětech ke KSZ a VSZ nestěžoval na turecké záchody, protože mu ještě nebyly známy závěry šetření VOP.
38. Soud při jednání provedl dokazování listinami: první podnět žalobce ke KSZ (čl. 27–28 soudního spisu), jeho zamítnutí KSZ (čl. 39–40), doručenka k přípisu KSZ (čl. 23), první podnět žalobce k VSZ (čl. 29–30), jeho zamítnutí (čl. 26), druhý podnět žalobce ke KSZ (čl.

31–32), jeho zamítnutí (čl. 37–38), doručenka k přípisu KSZ (čl. 24), druhý podnět žalobce k VSZ (čl. 35–36), jeho zamítnutí (čl. 21–22), přípis KSZ ohledně podnětu žalobce (čl. 25), sdělení Vězeňské služby k eskortám žalobce (čl. 62–63), dopis zástupkyně VOP ze dne 3. 6. 2021 (čl. 64), ze dne 6. 12. 2021 (čl. 66–67), ze dne 17. 5. 2022 (čl. 68) a ze dne 22. 3. 2022 (čl. 69), sdělení žalované žalobci o neposkytnutí požadovaných informací (čl. 73), dopis ředitele Vězeňské služby zástupkyni VOP ze dne 13. 4. 2022 (čl. 75), vyjádření ředitele žalované k podnětu VOP ze dne 24. 6. 2021 (čl. 77), zprávy o průběžných kontrolách ze dne 8. 1. 2019 (čl. 81–82), ze dne 29. 7. 2019 (čl. 83–84), ze dne 11. 2. 2020 (čl. 84–86) a ze dne 21. 7. 2020 (čl. 87–88), kniha dílčích a technických prohlídek (čl. 89–90), posudek hlavního hygienika ČR k typu vězeňského okna ze dne 14. 9. 1995 (čl. 91), kolaudační rozhodnutí z 18. 7. 2000 (čl. 92), směrnice ředitele žalované k činnosti SES ze dne 22. 1. 2020 (čl. 94–96), vyřízení stížnosti žalobce žalovanou ze dne 21. 1. 2021 (čl. 142), rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 2. 2021, č. j. 34 C 112/2007-167 (čl. 167–171).

39. Žalobce při jednání navrhl provedení výslechu svědků K. a N., případně přečtení jejich výpovědí učiněných v řízení před Okresním soudem v Nymburce, a případně vyžádání zdravotnické dokumentace.
40. Zástupce žalované uvedl, že žádá přímo slyšet zmíněné svědky, nestačí mu pouze čtení protokolu o jejich výslechu. Zároveň podotkl, že také navrhne některé svědky z řad příslušníků Vězeňské služby.
41. Soud jednání odročil za účelem výslechu navržených svědků a zjištění stavu žalobcem zmíněných soudních řízení.

Další podání účastníků

42. Dne 22. 5. 2023 žalobce prostřednictvím své zástupkyně písemně navrhl slyšet ještě další tři svědky: J. T., D. M. a R. M.. Zdůraznil, že povinností žalované bylo zajistit čisté a funkční sanitární zařízení. Sanitární zařízení je přitom od roku 2014 neustále zašpiněné a toaleta je nedostatečně oddělena od okolí (zástěna je vysoká pouze 80 cm). Proto navrhl i místní šetření v SES. Současně avizoval, že soudu zašle protokol z jednání před Okresním soudem v Nymburce a lékařské zprávy ke svému zdravotnímu stavu.
43. Sám žalobce podáním ze dne 31. 5. 2023 navrhl slyšet svědky K., N., Ch., M. a M.. Dále navrhl svůj účastnický výslech a provedení zdravotnické dokumentace.
44. Zástupce žalované v podání ze dne 28. 10. 2023 navrhl k provedení přiložené zprávy z průběžných kontrol a výsledků 5 svědků z řad příslušníků, resp. zaměstnanců žalované (A., B., P., K. a S.).

Druhé jednání před soudem

45. Dne 11. 12. 2023 proběhlo u soudu druhé jednání ve věci.
46. Svědek N., ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici X, při svém výslechu uvedl, že přes SES byl eskortován tak 10x, poprvé na jaře 2018. Strávil tam tak od 30 minut až po 3 hodiny.

Nikdy tam na cele nebyl s žalobcem. Eskortu je nepříjemná stresující záležitost, takže vězni kuřáci tam kouří. Pokaždé když tam byl, tak se tam kouřilo. Tomu se asi nedá moc zabránit. Stačí, že pronese kuřivo jeden vězeň a už kouří celá cela. Těžko to může vězeň nahlásit, jinak by dostal od ostatních vězňů. Namátkovou kontrolu tam nezažil, není tam ani moc čas. Cigarety vězni pašují v oblečení. Kontrola před počátkem eskorty je, ale není tak důkladná. Příslušníci vězeňské služby zjištěný kouř ignorují. Není tam možnost dostatečného větrání. Svědek nikdy nebyl na cele s tureckým záchodem. Z hlediska čistoty byly záchody přiměřené tomu, že je používalo 50 lidí. Dveře na záchod nejsou průhledné, jsou vidět nohy. Na toaletě není mýdlo, ručník, štetka ani toaletní papír. Žalobce k výpovědi svědka uvedl, že jsou tam různé cely podle bezpečnostního zařazení vězňů. V roce 2018 či 2019 tam byl na cele jen se dvěma odsouzenými a to se tam nekouřilo.

47. Svědek K., ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici X, při svém výsledku uvedl, že když byl v SES v roce 2018, tak se tam kouřilo. Bylo tam asi 10 až 15 lidí a bylo tam „zahuleno“. Na záchodě byly dvě šlapky, díra a nedopalky od cigaret.
48. Svědek T., ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici X, při svém výsledku vypověděl, že v SES byl jen jednou v roce 2021. Tehdy tam nikdo na cele, kde byl, nekouřil. Byl tam tak s 3 dalšími osobami. Když přicházel na celu, tak cítil kouř. Asi tam kouřil někdo předtím. Byl tam jen 10–15 minut a jel dál. Na toaletu byly dveře „lítačky“, záchod byl turecký, nebyl tam papír a mýdlo.
49. Svědek M., ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici X, při svém výsledku vypověděl, že přes SES byl eskortován asi 8x v letech 2017 až 2021. Na celách platí zákaz kouření, ale nedodržuje se. Z těch 8 případů se tam kouřilo tak 3x. Nikdo si na to nestěžoval. Nemyslí si, že by někomu hrozilo fyzické napadení, kdyby kouření nahlásil dozorcům. Spíše by ho dali na jinou celu. Na záchod jsou železné dveře, vysoké tak 1,5 metru, a za nimi je turecký záchod. Nepamatuje si, zda byla toaleta čistá či špinavá. Na cele byl vždycky tak půl hodiny. Na cele je okénko, ale bylo pokaždé zavřené. Cigarety si kuřáci přivezou ze své věznice. Většinou si chodili zapálit na záchod. Na cele v SES nikdy nebyl současně se žalobcem.
50. Svědek Ch., ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici X, byl eskortován přes SES 3x v roce 2021 a 2022. Neví, zda tam platí zákaz kouření, nevybavuje si žádnou ceduli. Ve všech třech případech zažil, že si tam někdo zapálil. Nikdy se to neřešilo. Nedokáže říci, jak by se to řešilo. Zažil, že když přišel na celu dozorce, že to ten kuřák „típnul“ a dozorce to neviděl. Je tam na cele ventilačka. U toho okna je relativně čerstvý vzduch, ale neprovětrá to celou místnost. Kontrolu na cele nezažil. Na záchod tam byla dvířka jako z westernových filmů. Toaleta byla železná mušle, nebyl tam turecký záchod. Čistota toalety nebyla nic moc. Nebyl tam toaletní papír. Kdyby tam byl, tak ho první člověk sebere. To samé s mýdlem. Není tam ani ručník a štetka. Umyvadlo, kde se dají umýt ruce, tam je.
51. Svědek A., zaměstnanec Věznice X, při svém výsledku uvedl, že na SES pracoval 25 let jako příslušník vězeňské služby. Nyní je od roku 2022 civilní zaměstnanec Věznice X. V celém SES platí zákaz kouření, je to vyznačené na dveřích cel i na záchodových dveřích, tzv. „lítačkách“. O zákazu kouření jsou vězni poučováni i při příjezdu na SES. Dodržování zákazu kouření vězni se za poslední roky zlepšilo, více se na to dbalo, včetně kontrol. Ze začátku bylo úplně normální, že tam vězni kouřili. Pak nastalo zpřísnění. Průzorem dveří se

dá sledovat dění na cele. Dozorce průzorem dveří nevidí úplně na celou celu, pokud si vězeň zajde na záchod, není na něj vidět. Není čas nestále chodit dovnitř cel a kontrolovat přímo v celách. Ale dveře cel se otevírají třeba během půl hodiny 20x, když umisťují vězně. Když byl vězeň přistížen, tak se zahajovalo kázeňské řízení. Vysílající věznice mají povinnost realizovat osobní prohlídky vězňů, zaměřené i na kuřácké potřeby. Ale stávalo se, že vězeň propašoval cigaretu, např. zašitou v oblečení. To se stát mohlo, protože ty osobní prohlídky nemohou být stoprocentní. V každé cele je okno. Nedá se z bezpečnostních důvodů otevřít dokořán, ale vyklopit tak na 20 cm. Nevybavuje si, že by je vězeň z cely přes hlásku upozornil na kouření. Žalobce nikdy nepožádal o přemístění na jinou celu v SES, ale pak poslal ex post stížnost. Když někdo na cele požádal o přemístění na jinou celu, např. kvůli vydýchanému vzduchu, tak když bylo místo, tak jim vyhověl. Kdyby vězeň upozornil, že na cele kouří jiný vězeň a chtěl na jinou celu, snažili by se mu vyhovět už z bezpečnostních důvodů. V SES není legální způsob, jak by si tam vězeň mohl zakouřit. SES je spíše „čekárna“, vězni se přerozdělí a jsou tam tak 1–3 hodiny. Za stav toalet dá ruku do ohně. Ty se čistily vždy následující den po eskortě. Měli na to přidělené dvě vězně. Pravidelně se to dezinfikovalo a kontrolovala se funkčnost po technické stránce. Kdyby si někdo stěžoval na stav toalet v průběhu dne, byli ti dvě vězni k dispozici k úklidu. Když byl záchod nepoužitelný, dalo se vězně přemístit na jinou celu. Každý vězeň si může přivést vlastní toaletní papír ze své věznice. Když tam dávali toaletní papír, běžně se stávalo, že ta role byla úmyslně nacpaná do toho záchodu. Cely 103C a 114C jsou bezpečnostní cely s katrem. Tam bývá umístěno s ohledem na bezpečnost méně vězňů. Někdy tam byl jeden vězeň, někdy 7 vězňů. Mýdlo se tam nedává, už jen kvůli tomu, že jde o bezpečnostní cely.

52. Svědek B., příslušník Věznice X, při svém výslechu uvedl, že v SES pracuje 15 let. Teď dělá trochu jinou činnost, ale pravidelně tam zaskakuje. Když tam pracoval, dělal strážného na chodbě, později zástupce vedoucího SES, vedoucího a inspektora. Všichni vězni jsou poučeni o zákazu kouření. Když přistihne vězně, jak tam kouří, dojde k následkům, např. kázeňskému řízení. Nejdrív se to ale řeší domluvou. Pokud ho osobně nepřistihne, tak nemůže kolektivně potrestat celou celu. Kouření vězňů na cele není tak časté, třeba jednou měsíčně. Nikdy se mu nestalo, že by si tam vězeň stěžoval na kouření ostatních. Většina vězňů jsou kuřáci. Když tam někdo propašuje kuřivo, tak většinou si ostatní chtějí zapálit. Když se někomu udělá na cele zle, tak lze přemístit na jinou celu. Stejně by postupovali, pokud by si stěžoval na kouření na cele a řekl by, že se bojí zůstat na té cele. Tomu by samozřejmě předcházeli, nenechali ho na cele s někým, s kým je ve křížku, a dali by ho jinam. Cely odpovídají tomu, že jde o dočasné umístění vězňů. Je tam pár lavic a výklenek, kde je záchod za plechovou zástěnou. Ve většině cel je turecký záchod. Splachování funguje jako u normálního záchodu. Na začátku eskortního dne je záchod uklizený, až se blýská. V průběhu eskortního dne záleží, jak se ti umístění vězni k tomu chovají. Když vězni nechtěli ten záchod využít, svědek jim nabízel využití toalety na jiné cele (a pak se vrátili do té původní cely). Žalobce jej nikdy neoslovil s nějakým problémem. Žalobce byl umisťován do cel pro zvláště nebezpečné vězně. Takových cel je tam více, ale ne vždycky jsou k dispozici. Nově přibýly tyto další cely. K dispozici jsou úklidaři, kteří tam po eskortním dnu uklidí. Když se stane nehoda, tak mohou uklidit záchod i v průběhu eskortního dne.

53. Svědek P., příslušník Věznice X, při svém výslechu uvedl, že v SES pracuje asi 4 roky, asi od začátku roku 2019. Pracuje jako dozor u cel či jako strážný. V SES platí zákaz kouření. Ze strany vězňů není příliš respektován. Není to ale pokaždé. Když je na cele více lidí, tak

je většinou cela více zakouřená. Když vězně chytanou s cigaretou v ruce, tak je podáván návrh na zahájení kázeňského řízení. To záleží na inspektorovi SES. Vězně lze kontrolovat průzorem dveří či při vstupu na celu. Nikdy nezažil, že by vězeň nahlásil, že se na cele kouří či že by něco řekl na jiného vězně. Asi by se bál napadení. Pokud by vězeň nahlásil, že se na cele kouří a měl obavy z napadení, byl by jeden z těch odsouzených umístěn na jinou celu. Žalobce zná. Nikdy si u svědka na nic nestěžoval. Záchody na celách jsou čisté. Uklízejí je vězni určení na úklid před eskortním dnem. Během eskortního dne to nečistí, nemohou vstupovat mezi eskortované. Stalo se, že tam někdo pozvracel, v takovém případě se zjedнала náprava okamžitě. Svědek toleruje, když mají eskortovaní s sebou kus toaletního papíru.

54. Svědek K., příslušník Věznice X, při svém výslechu uvedl, že v SES pracuje 15. rokem, nyní je zástupcem vedoucího vězeňské stráže. Na SES byl zhruba 5 let od roku 2017 do roku 2022. Na SES platí zákaz kouření, někteří vězni to porušují. K porušení dochází hodně zřídka, tak jednou za týden. Když zjistí, kdo si zapálil, tak mu odeberou kuřácké potřeby. Když je to opakované, tak se provede záznam o kázeňském přestupku. Někdy vězni ty kuřácké potřeby spláchnou do záchodu, aby zničili důkaz. Nikdy nezažil, že by vězeň hlásil, že se tam kouří. Kdyby se to stalo, asi by udělali u vězňů na cele prohlídku a toho vězně, který to nahlásil, přemístili na jinou celu, aby respektovali jeho práva. Zažil, že je někdo upozornil na riziko napadení, tak jej přemístili na jinou celu. Někdy ale není kapacita. Jsou tam 3 další bezpečnostní cely. Toalety pravidelně uklízejí 2 odsouzení 3x v týdnu. Kdyby někdo z eskortovaných upozornil na nežádoucí stav toalet, přivedli by tam ty dva 2 odsouzení vyčleněné na úklid. SES je taková čekárna na 2–3 hodiny, než eskortovaní pokračují dál.
55. Svědek S., příslušník Věznice X, při svém výslechu uvedl, že v SES pracoval od roku 2011 do roku 2019 a od roku 2020 dosud. Nepracoval tam asi 10 či 11 měsíců. Nyní tam pracuje jako vedoucí SES. V SES platí zákaz kouření, vězni jsou o tom poučeni a jsou tam piktogramy. Stává se, že to vězeň nerespektuje, že se tam ten kontraband dostává. Stává se to zřídka, tak jednou za 14 dní. Když se na to přijde, tak se dotčenému udělá prohlídka a ty kuřácké potřeby se mu vyhodí. Většinou se ten kuřák napomene. Svědek sám kázeňsky kouření na cele neřešil. Nikdy se nesetkal, že by si vězeň stěžoval na kouření na cele. Odsouzení drží spolu. Když by si někdo stěžoval, tak to má těžký. Toalety na celách jsou odděleny plechovými dveřmi s vystavěnou příčkou. Ten člověk na záchodě není vidět. Dva odsouzení vězni pravidelně záchody na SES čistí. Kdyby byla toaleta na cele SES nepoužitelná, nechal by vězně využít toaletu na jiné cele či rovnou celou celu přesunout. Toaleta by se dala vyčistit i během eskortního dne. Žalobce zná. Většinou jezdí z X do X. V SES žalobce bývá tak 30 minut až hodinu. Žalobce si nikdy u svědka ani jiných kolegů v SES na nic nestěžoval. Pamatuje, že když byl vydýchaný vzduch na cele v létě a někdo si stěžoval, tak ho přemístili na jinou celu s méně odsouzenými. Na bezpečnostních celách 103 a 114, kde bývá žalobce, tak tam bývá méně lidí, do 10 lidí.
56. Soud dále při jednání doplnil dokazování o další listiny. Ze spisu Okresního soudu v Nymburce sp. zn. 8 C 131/2022 k důkazu provedl protokol o jednání konaném 3. 4. 2023, rozsudek Okresního soudu v Jičíně ze dne 14. 12. 2022, č. j. 11 C 224/2017-448, fotografie cel SES 102C, 103C a 114C, kde byl žalobce umístěn (uložené na CD), a samotný rozsudek Okresního soudu v Nymburce ze dne 8. 6. 2023. Dále soud k důkazu provedl zprávy o průběžných kontrolách (čl. 213–222 soudního spisu), dopis D. M. ze dne 18. 11. 2023 (čl. 267), seznam cel SES, v nichž byli žalobce umístěn konkrétní termíny, a potvrzení, že jím

navržení svědci v ty dny eskortováni přes SES nebyli (čl. 285–288 soudního spisu) a rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 9. 11. 2023, č. j. 27 Co 178/2023-139 (čl. 289–292).

57. Žalobce při jednání navrhl doplnění dokazování ještě o výsledky odsouzených, kteří byli s žalobcem přímo na celách SES. Žalovaná navrhla doplnit dokazování výsledkem osob, které prováděli průběžné kontroly v SES. Soud oba tyto návrhy zamítl pro nadbytečnost. Stejně tak soud nepovažoval za nutné realizovat místní šetření v SES, provést účastnický výslech žalobce či si vyžádat jeho podrobnou zdravotní dokumentaci. Účastníci příliš nespecifikovali ani konkrétní tvrzení, která chtěli těmito důkazy prokázat. Pokud jde o místní šetření, soud měl k dispozici fotografie cel a řadu svědeckých výpovědí. Místní šetření nadto nemohlo prokázat, v jakém stavu byly cely a toalety na nich v době, kdy tam byl umístěn žalobce, ani zda se tam v posuzované dny kouřilo. Žalobce měl možnost vyjádřit se ke všem rozhodným okolnostem i provedeným důkazům, čehož také využíval v průběhu řízení, soud tak neměl důvod jej ještě nadto vyslýchat. Zdravotní stav žalobce nehrál pro soud zásadní roli, proto si soud nevyžádal jeho podrobnou zdravotní dokumentaci, jako bylo navrhováno. K neprovedení výsledků dalších svědků navržených žalobcem se soud vyjádří ještě dále.

Posouzení věci soudem

Povaha napadených zásahů

58. Soud se nejprve zabýval přípustností a včasností podané žaloby. Pro tyto účely je nejprve třeba vyjasnit povahu napadeného zásahu, resp. zásahů. Svůj předběžný náhled na tyto otázky soud účastníkům přestřel při prvním jednání a dal jim prostor na něj reagovat.
59. Žalobce se s poukazem na rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 14. 2. 2023, č. j. 55 A 16/2022-121, o jiné jeho žalobě, a navazující rozsudek NSS ze dne 7. 6. 2023, č. j. 7 As 68/2023-25, domáhal toho, aby soud jednání, resp. tvrzenou pasivitu žalované, posuzoval zároveň jednak jako jeden „obecný“ a od první eskorty dosud trvající zásah, a zároveň jako 86 jednotlivých zásahů, k nimž došlo vždy při umístění žalobce na celu v SES. Podle žalované šlo o jednotlivé zásahy, ve vztahu k nimž má být posuzována žalobní lhůta jednotlivě.
60. Soud souhlasí s žalovanou.
61. V souladu s dispozitivní zásadou je samozřejmě na žalobci, jak v žalobě popíše jednání správního orgánu, proti němuž podává zásahovou žalobu. Žalobce tak nicméně musí učinit dostatečně jednoznačně a konkrétně (zejména po skutkové stránce), aby bylo možno mj. zkoumat zda, kdy a za jakých okolností se takto specifikované jednání vskutku odehrálo, případně zda, kdy a za jakých okolností se udály další skutečnosti rozhodné pro posouzení včasnosti žaloby (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 5. 2023, č. j. 5 As 338/2022-60, odst. 18)
62. Pokud však jde o klasifikaci popsaného zásahu, ta je již otázkou právní, kdy soud není vázán tím, zda žalobce na jím vymezený zásah nahlíží například jako na trvající, či ukončený. To mj. znamená, že dokud zásah trvá, nemůže žalobce požadovat vydání určovacího výroku, že zásah byl nezákonný. A naproti tomu, došlo-li k ukončení zásahu, nelze se domáhat toho,

aby soud zakázal žalovanému správnímu orgánu pokračovat v porušování žalobcova práva (srov. rozsudky NSS ze dne 28. 5. 2014, č. j. 1 Afs 60/2014-48, odst. 22, ze dne 23. 8. 2017, č. j. 3 As 67/2017-29, odst. 10, ze dne 30. 7. 2020, č. j. 9 As 159/2020-60, odst. 38–41, ze dne 9. 11. 2020, č. j. 2 As 116/2017-94, odst. 38, či ze dne 18. 2. 2021, č. j. 9 As 298/2020-16, odst. 11–13).

63. Stejně tak pokud žalobce dostatečně srozumitelně a konkrétně vymezí, proti jakému aktu (jednání) správního orgánu brojí, není soud vázán tím, zda žalobce takové jednání veřejné správy označí za rozhodnutí, nečinnost či zásah. Soud není vázán ani tím, zda jde podle žalobce o jedno či více takových jednání (např. vícero rozhodnutí či vícero zásahů). Od tohoto zhodnocení zjištěných okolností se ostatně odvíjí přípustnost a včasnost zásahové žaloby, a proto v tomto ohledu nelze vycházet ze subjektivního právního hodnocení žalobce (ani žalovaného). Soud si tyto právní otázky musí zhodnotit sám.
64. V nyní posuzované věci bylo žalobcem napadené jednání žalované vymezeno dostatečně určitě. Žalobce spatřoval nezákonnost jednání žalované v tom, že ve všech 86 výše datovaných konkrétních případech, které učinil předmětem žaloby, kdy byl eskortován přes SES, tam byl vždy umístěn na cele, kde jednak ostatní odsouzení navzdory platnému zákazu kouřili a žalovaná proti tomu nezakročila, a jednak na těchto celách byly nehygienické a soukromí nechránící turecké záchody.
65. Jak již soud žalobci vysvětlil v usnesení ze dne 30. 4. 2021, č. j. 51 A 15/2021-65 (vydaném v řízení o první žalobě žalobce), jednotlivá umístění žalobce na cele v SES ve výše uvedené dny a vystavení žalobce v nich kouření ostatních odsouzených a nutnosti využívat turecké záchody, představují samostatné ukončené zásahy, nikoliv jeden dosud trvající zásah. Trvající zásah spočívá v trvajícím, nepřetržitém stavu (viz např. rozsudky NSS ze dne 16. 3. 2016, č. j. 1 As 286/2015-97, odst. 12, nebo ze dne 7. 3. 2019, č. j. 1 As 348/2018-28, odst. 11). Žalobce však není na cele v SES umístěn trvale a nepřetržitě, ale vždy maximálně na několik málo hodin, a to v nepravidelných termínech zejména v závislosti na požadavcích na jeho eskortu k soudům (dle žalobce byl takto přes SES eskortován v roce 2014 2x, v roce 2015 7x, v roce 2016 22x, v roce 2017 19x, v roce 2018 4x, v roce 2019 17x, v roce 2020 11x a v roce 2021 4x). Jedná se vždy o relativně krátká umístění (dle svědeckých výpovědí vězni na SES pobývají přibližně od 30 minut do 3 hodin), která vždy končí tím, že žalobce pokračuje v eskortě do cílové věznice. Poté, co žalobce opustí celu SES, logicky již samotný zásah spočívající v nutnosti snášet nevyhovující podmínky v cele SES netrvá. Nejedná se tedy o trvalé ani tomuto pojmu četností se blížící umístění žalobce na cele v SES. Žalobce nevykonává trest odnětí svobody v SES, ale ve Věznici X.
66. Podle rozsudku NSS ze dne 22. 9. 2020, č. j. 2 As 263/2020-22, pokud je vězeň trvale přemístěn do nové cely, kterou považuje za nevhodnou, může být tento výsledek přemístění (umístění do nové cely) považován za zásah trvající, a to do doby, dokud vězeň tuto podle něj nevhodnou celu obývá. I optikou tohoto rozhodnutí nelze považovat krátkodobá a nepravidelná umístění žalobce v SES za trvající zásah, protože zásah v podobě umístění na celu v SES vždy v jednotlivých případech odchodem žalobce z této cely a pokračováním v eskortě do cílové věznice končí.
67. Oba účastníci i soud se shodli v tom, že jde o situaci, kdy hrozí opakování tvrzeného zásahu.

Žalobce je totiž od roku 2014 opakovaně umístován na celu v SES, kde musí snášet jím tvrzené nezákonnosti, ve svých podáních uvedl další plánované termíny eskort a z ničeho nevyplývá, že by již v budoucnu neměl být přes SES eskortován. To však nic nemění na tom, že žalované zásahy jsou zásahy ukončené (nikoliv trvající). Podle judikatury opakující se zásah spočívá v opakujících se relativně samostatných zásazích stejného typu, které spolu věcně a časově souvisejí, nejsou však totožné. V takovém případě je na žalobci, který ze samostatně napadnutelných zásahů skutečně žalobou napadne. Lhůta k podání žaloby u opakujícího se zásahu plyne samostatně ohledně každého jednotlivého zásahu (srov. rozsudky NSS ze dne 5. 9. 2007, č. j. 3 Aps 7/2006-103, nebo ze dne 13. 1. 2016, č. j. 1 As 232/2015-44, odst. 19, nebo ze dne 16. 3. 2016, č. j. 1 As 286/2015-97, odst. 12).

68. Posouzení jednoho a téhož jednání žalované současně jako součásti jednoho trvajícího obecného zásahu a současně jako jednoho z mnoha dílčích zásahů, čehož se domáhal žalobce, by z výše uvedených důvodů postrádalo logiku. Jednak soud nevidí důvod pro to, aby bylo jedno a totéž jednání soudem přezkoumáváno v zásadě dvakrát. Jednak připuštěním takového postupu je žalobci fakticky umožněno obcházení zákonných podmínek pro věcné posouzení žaloby. Oba tyto negativní důsledky takového výkladu lze ilustrovat na věci řešené rozsudkem Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 16/2022-121. Žalobce tam také v žalobě podané v roce 2022 brojil mj. proti kouření na celách v roce 2014. Přestože Krajský soud v Brně žalobu ve vztahu ke konkrétně datovaným zásahům, včetně těch z roku 2014, po právu odmítl pro opožděnost (viz jeho výrok I. a odst. 13), současně se totožným jednáním zabýval věcně jako součástí jednoho nezákonného zásahu trvajícího od roku 2014 (viz jeho výrok II. a odst. 15). Do třetice má soud za to, že posouzení zásahů jednotlivě v jejich konkrétních okolnostech lépe odpovídá požadavku na plnohodnotný soudní přezkum a situaci, kdyby soud shledal některá umístění v SES zákonná a některá nikoliv.

Přípustnost žaloby

69. Podle § 85 s. ř. s. je žaloba nepřípustná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky; to neplatí v případě, domáhá-li se žalobce pouze určení, že zásah byl nezákonný.
70. Žalobce se nedomáhá pouze určení nezákonnosti žalovaných zásahů (to ani v případě zásahů, u nichž hrozí opakování nelze - viz judikatura citovaná výše v odst. 62), proto byl povinen vyčerpat prostředky nápravy dle citovaného ustanovení.
71. Jak plyne z výše citovaného rozsudku NSS č. j. 10 As 350/2020-36, na který NSS navázal též ve svých dalších rozhodnutích (viz např. rozsudek ze dne 26. 1. 2023, č. j. 4 As 180/2022-50, odst. 19) těmito prostředky nápravy v oblasti zásahů Vězeňské služby do práv osob ve výkonu trestu odnětí svobody jsou podání odsouzeného žádající příslušné státní zastupitelství o dozor (§ 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství) a navazující žádost o přezkoumání způsobu vyřízení tohoto podání u nejbližšího vyššího státního zastupitelství (§ 16a odst. 7 téhož zákona). Podle NSS dokáže státní zástupce nejrychleji a nejúčinněji poskytnout osobě ve výkonu trestu odnětí svobody ochranu před jí tvrzenou nezákonností.
72. Tyto prostředky nápravy je třeba vyčerpat ve vztahu ke všem tvrzeným nezákonnostem, které jsou předmětem podané zásahové žaloby. Podle § 16a odst. 2 zákona o státním

zastupitelství musí být z podání ke státnímu zastupitelství patrné, mj. jaké jsou jeho důvody a čeho se ten, kdo je učinil, po státním zastupitelství domáhá. Jak konstatoval NSS v rozsudku ze dne 24. 2. 2023, č. j. 5 As 126/2021-18, „není povinností státního zástupce se bez podnětu zabývat všemi detaily podmínek umístění každé jedné osoby vykonávající trest odnětí svobody“ (odst. 11). Proto je třeba, aby odsouzený na jím spatřované nezákonnosti poukázal již ve svých podáních ke státním zastupitelstvím podle § 16a zákona o státním zastupitelství. Těžko se mu dostane ochrany před nezákonnými zásahy Vězeňské služby, na které ve svých podáních adresovaných státním zástupcům neupozornil. Takový postup by ani neodpovídal smyslu požadavku na vyčerpání zmíněných prostředků nápravy před podáním správní žaloby vyslovenému v rozsudku č. j. 10 As 350/2020-36, neboť by státní zástupce reálně nedostal prostor „poskytnout osobě ve výkonu trestu odnětí svobody ochranu před jí tvrzenou nezákonností“ (odst. 16). Pokud odsouzený podal zásahovou žalobu, v níž namítá nezákonnosti, na které předtím v rozporu se zásadou subsidiarity soudního přezkumu nepoukázal ve svých podáních dle § 16a zákona o státním zastupitelství, nelze v tomto rozsahu tato podání považovat za skutečné a účinné vyčerpání prostředků nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s.

73. V nyní posuzované věci si žalobce v prvním i v druhém kole podnětů dle § 16a zákona o státním zastupitelství bezesporu stěžoval na nedodržování zákazu kouření na celách SES, přičemž státní zástupci KSZ ani VSZ neshledali jeho argumentaci důvodnou. V tomto rozsahu tedy nepochybně prostředky nápravy vyčerpal.
74. Na umístění tureckých záchodů na celách SES si žalobce stěžoval až ve druhém kole svých podnětů dle § 16a zákona o státním zastupitelství, zřejmě v návaznosti na závěry zástupkyně VOP, která v dopise ze dne 3. 6. 2021 uvedla, že turecké záchody nepovažuje za standard v 21. století ve střední Evropě a označila je za nedůstojné sociální zařízení. Tuto formulaci ostatně částečně přebíral do svého druhého podnětu dle § 16a odst. 5 zákona o státním zastupitelství ze dne 4. 8. 2021 adresovaného KSZ. Ve svém druhém podání dle § 16a odst. 7 zákona o státním zastupitelství adresovaném VSZ ze dne 12. 10. 2021 pak žalobce namítl, že se KSZ nevypořádalo s názorem VOP, „který konstatoval porušení práv nekuřáků a špatné hygienické podmínky cel SES = turecké záchody“. Na to bylo státní zástupkyně VSZ reagováno tak, že již státní zástupce KSZ žalobci vysvětlil, že vybavení cel tureckými záchody není v rozporu se zákonem. I pokud jde tedy o umístění tureckých záchodů na celách SES a nutnost jejich používání žalobce prostředky nápravy vyčerpal, byť až v druhém kole těchto podnětů. Byť si žalobce v podnětech explicitně nestěžoval na zápach či na znečištění těchto tureckých záchodů, ale spíše na umístění tureckých záchodů (místo klasických) na celách jako takové, soud i v tomto ohledu považoval žaloba za přípustnou, protože byť tyto námitky nezazněly v podnětech výslovně, lze je podřadit pod stížnost na špatné hygienické podmínky. Naopak v žádném podnětu státním zástupcům si žalobce zřetelně nestěžoval na nedostatek soukromí či příliš nízké dveře u těchto záchodů v celách SES, jak až později začal namítat v soudním řízení. V tomto dílčím ohledu tak žalobce řádně nevyčerpal prostředky nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s., a proto je v tomto rozsahu žaloba nepřípustná podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Včasnost žaloby

75. Podle § 84 odst. 1 s. ř. s. musí být žaloba podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce

dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo.

76. Podle § 84 odst. 2 s. ř. s. nelze zmeškání lhůty prominout.

77. Dvouletá objektivní lhůta podle § 84 odst. 1 věty druhé s. ř. s. běží od okamžiku, kdy k zásahu došlo. Jak soud upozornil žalobce již v závěru usnesení ze dne 16. 7. 2021, č. j. 51 A 15/2021-93, včasnost žaloby se posuzuje v případě vícera žalovaných zásahů, jak je tomu v tomto případě, ve vztahu ke každému z nich zvlášť.

78. Žaloba odeslaná dne 10. 1. 2022 byla tedy ve vztahu k zásahům, k nimž došlo ve výše uvedených 72 termínech od 10. 7. 2014 do 2. 1. 2020, podaná po uplynutí této dvouleté objektivní lhůty. Proto soud žalobu v tomto rozsahu žalobu odmítl pro opožděnost podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

79. Pokud jde o běh dvouměsíční subjektivní lhůty, ta se v případě, že má žalobce k dispozici prostředky nápravy ve smyslu § 85 s. ř. s., odvíjí od jejich vyčerpání (viz např. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 31. 8. 2005, č. j. 2 Afs 144/2004-110, a rozsudek NSS ze dne 29. 7. 2021, č. j. 9 As 90/2021-42, odst. 22).

80. V tomto případě nastala zvláštní procesní situace, kdy žalobce před podáním nynější žaloby uplatnil oba prostředky ochrany dle § 16a zákona o státním zastupitelství dvakrát. Poprvé podal žalobce podnět ke KSZ dne 23. 7. 2020, v němž si stěžoval na pasivní kouření, ale nikoliv na turecké záchody. Ani v odpovědích KSZ ani VSZ není zmíněno, že by se státní zástupci zabývali také umístěním tureckých záchodů na celách SES. Žalobce v těchto prvních podnětech nespecifikoval konkrétní dny, kterých se jeho podnět týkal. Z odpovědi státního zástupce KSZ ze dne 23. 9. 2020 nicméně vyplývá, že ten se podnětem žalobce zabýval za dobu až do poslední jím zjištěné eskorty, která proběhla dne 20. 8. 2020 (str. 2 odpovědi). VSZ následně shledalo jeho podnět podle § 16a odst. 7 státního zastupitelství nedůvodným dne 5. 3. 2021 a ztotožnilo se s posouzením KSZ. V mezidobí mezi prvním přípisem KSZ a prvním přípisem VSZ nedošlo dle žalobních tvrzení k dalšímu umístění žalobce na celu SES (k tomu mělo dojít až dne 6. 5. 2021). Soud proto vychází z toho, že se obě státní zastupitelství v tomto prvním kole podnětů (v přípisech ze dne 23. 9. 2020 a ze dne 5. 3. 2021) zabývala jeho podněty dle § 16a zákona o státním zastupitelství ve vztahu k nyní tvrzeným zásahům spočívajícím v umístění do SES ve výše uvedených termínech v období od 10. 7. 2014 do 20. 8. 2020, a to pouze ve vztahu k zásahu spočívajícímu v nevymáhání zákazu kouření na cele. V tomto rozsahu tedy žalobce vyčerpal oba prostředky nápravy dle § 85 s. ř. s. již v březnu 2021, kdy obdržel přípis VSZ ze dne 5. 3. 2021.

81. V tomto rozsahu nebyl rozumný důvod, aby se žalobce opětovně domáhal ochrany u státních zástupců poté, kdy mu již jednou nevyhověli. Taková opětovná podání nelze proto považovat za účinné prostředky ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s. Žalobce již od obdržení přípisu VSZ ze dne 5. 3. 2021 v březnu 2021 věděl, že se svými stížnostmi na nevymáhání zákazu kouření na celách SES v období do 20. 8. 2020 neuspěl, a že se mu tedy v rámci veřejné správy nedostalo v rozsahu, v jakém se věci zabývala obě státní zastupitelství ve zmíněných přípisech, požadované ochrany. Proto mu od té doby počala běžet dvouměsíční

subjektivní žalobní lhůta podle § 84 odst. 1 věty první s. ř. s., v níž se měl s věcí obrátit na správní soud. Žalobce však podal žalobu až dne 10. 1. 2022, tedy mnoho měsíců po uplynutí lhůty podle § 84 odst. 1 věty první s. ř. s. Její zmeškání přitom nelze dle § 84 odst. 2 s. ř. s. prominout.

82. Soud tak konstatuje, že žalobce podal ve výše uvedeném rozsahu, tedy pokud jde o zásah spočívající v nevymáhání kouření na celách v SES ve výše uvedených 82 termínech od 10. 7. 2014 do 20. 8. 2020, žalobu až po uplynutí subjektivní žalobní lhůty, tedy opožděně. V tomto rozsahu je tedy také dán důvod pro odmítnutí žaloby podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Soud podotýká, že výše shledal žalobu částečně opožděnou pro uplynutí objektivní žalobní lhůty jak ve vztahu k nevymáhání zákazu kouření, tak ve vztahu k stížnosti na turecké záchody, a to co do zásahů, k nimž mělo dojít od 10. 7. 2014 do 2. 1. 2020. Uplynutí subjektivní žalobní lhůty se tak v porovnání s uplynutím objektivní žalobní lhůty týká ještě výše 10 uvedených termínů v období od 6. 2. 2020 do 20. 8. 2020, ale jen v rozsahu zásahů spočívajících v nevymáhání kouření.
83. Soud zvažoval, zda nejsou dány důvody pro odmítnutí žaloby pro uplynutí subjektivní žalobní lhůty i v té části, v jaké směřuje vůči nehygienickým tureckým záchodům na cele v tomto období (od 6. 2. 2020 do 20. 8. 2020). Žalobci totiž nic nebránilo v tom, aby se již v prvním kole podání ke státním zástupcům (tj. ve svých podáních ze dne 23. 7. 2020 a ze dne 11. 1. 2021) domáhal ochrany ze strany státních zástupců i v tomto rozsahu. Je však třeba podotknout, že na rozdíl od řady jiných prostředků ochrany dle § 85 s. ř. s., zákon o státním zastupitelství žalobci neukládá žádnou lhůtu, ve které musí podněty dle § 16a zákona o státním zastupitelství uplatnit. Časové omezení tak v zásadě představuje pouze dvouletá objektivní žalobní lhůta. Proto soud vycházel z toho, že ve zbylém rozsahu, v jakém nebyla žaloba odmítnuta pro opožděnost, žalobce vyčerpal prostředky ochrany ve smyslu § 85 s. ř. s. až v momentě, kdy mu VSZ v březnu 2021 sdělilo, že nevyhovuje ani jeho druhému podnětu. Teprve tehdy se žalobce poprvé dozvěděl, že státní zastupitelství neshledala jeho podněty důvodnými ve vztahu k tureckým záchodům (kterými se v předchozích přípisech nezabývala) a ve vztahu k nevymáhání zákazu kouření během pozdějších pobytů žalobce v SES, k nimž se státní zastupitelství logicky dříve ani nemohla vyjádřit (tj. při umístění žalobce v SES v termínech od 6. 5. 2021 do 24. 6. 2021).
84. Soud tak shrnuje, že v rozsahu umístění žalobce na SES, k nimž mělo dojít ve výše uvedených termínech v období od 10. 7. 2014 do 2. 1. 2020, soud žalobu odmítl pro opožděnost z důvodu uplynutí dvouleté objektivní žalobní lhůty. Pokud jde o umístění žalobce na cele SES ve výše uvedených termínech od 6. 2. 2020 do 20. 8. 2020, soud žalobu odmítl pro opožděnost z důvodu uplynutí dvouměsíční subjektivní žalobní lhůty, ale jen v rozsahu zásahu spočívajícím v nevymáhání kouření. K věcnému přezkumu tak soud žalobu v rozsahu týkajícím se nevymáhání zákazu kouření připustil pouze co do umístění žalobce na cele v termínech 6. 5. 2021, 13. 5. 2021, 17. 6. 2021 a 24. 6. 2021. Pokud jde o tvrzené zásahy spočívající v nutnosti využívat nehygienický turecký záchod na cele, v tomto ohledu soud shledal žalobu přípustnou, pokud jde o umístění ve dnech 6. 2. 2020, 13. 2. 2020, 20. 2. 2020, 27. 2. 2020, 19. 3. 2020, 18. 6. 2020, 2. 7. 2020, 23. 7. 2020, 13. 8. 2020, 20. 8. 2020, 6. 5. 2021, 13. 5. 2021, 17. 6. 2021 a 24. 6. 2021.

Důvodnost žaloby

85. V rozsahu, v jakém soud žalobu připustil k věcnému přezkumu, nebyla žaloba důvodná.

a) nevymáhání zákazu kouření

86. Soud nejprve podotýká, že správní soudy se v nedávné době zabývaly velmi obdobnou žalobou téhož žalobce, jíž si stěžoval na nevymáhání zákazu kouření ve Sběrném eskortním středisku Věznice Brno (viz výše citovaný rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 16/2022-121 a navazující rozsudek NSS o kasační stížnosti žalobce č. j. 7 As 68/2023-25). Dále se fakticky stejně vymezenou situací jako v nynější věci na podkladě další žaloby téhož žalobce zabývaly i civilní soudy, a to ve výše citovaných rozsudcích Okresního soudu v Nymburce ze dne 8. 6. 2023, č. j. 8 C 131/2022-120, a Krajského soudu v Praze ze dne 9. 11. 2023, č. j. 27 Co 178/2023-139. Ani v jednom případě žalobce neuspěl a jeho správní i civilní žaloby byly pravomocně zamítnuty.

87. Pokud jde o věcné posouzení nyní podané žaloby, soud vedl k otázce dodržování a vymáhání zákazu kouření poměrně podrobné dokazování. Po skutkové stránce nebylo sporu o tom, že v předmětné době ve všech celách SES platil zákaz kouření. Z provedených důkazů, zejména prakticky všech svědeckých výpovědí, měl soud jednoznačně za prokázané, že tento zákaz kouření není vězni, kteří jsou přes SES eskortováni, vždy dodržován. Šetření VOP i svědek Nárožný přílehavě popsali, že pro řadu vězňů, kteří jsou zpravidla kuřáci, je eskorta (typicky k soudním jednáním) stresující záležitost a že v SES není vymezen žádný prostor, kde by si eskortováni vězni kuřáci směli zapálit. Někteří vězni si tak zapálí přímo na cele, kam zpravidla kuřivo propašují ze svých věznic, např. zašité v oblečení. Na podkladě provedeného dokazování nebylo zcela možné přesně určit, jak často se tak děje. Svědci z řad příslušníků vězeňské služby hovořili o tom, že se to děje „výjimečně“ či „zřídka“, při dotazu na upřesnění, hovořili o tom, že zákaz je porušován přibližně jednou za týden, 14 dní či jednou za měsíc. Svědci z řad odsouzených také potvrdili, že je zákaz porušován, ale i jejich zkušenosti se co do četnosti porušování lišily. Zatímco svědek N. vypověděl, že zákaz kouření byl porušen v 10 z 10 případů, kdy byl v SES umístěn, svědek M. vypověděl, že byl porušen ve 3 případech z 8, kdy tam byl on, a svědek Ch. uvedl, že v jediném případě, kdy byl v cele SES on, tam nikdo nekouřil (ale kouř tam cítit byl). I sám žalobce, který původně tvrdil, že odsouzení v cele kouřili při každém jeho umístění v SES (str. 3 repliky ze dne 9. 8. 2022), nakonec při jednání připustil, že v několika případech, kdy byl na cele SES s málo odsouzenými, se na ní nekouřilo. Soud tak vycházel z toho, že je zákaz kouření vězni porušován poměrně často, ale nikoli při každé eskortě.

88. Žádný ze svědků z řad odsouzených (navržených žalobcem) nebyl v SES ve dnech, kdy tam byl žalobce, tím méně ve dnech, kterými se soud zabývá v rámci věcného posouzení žaloby. O tom nebylo mezi stranami sporu a vyplývá to ostatně z provedených listin předložených žalovanou (čl. 285–288 soudního spisu). I kdyby však soud vyhověl návrhu žalobce na doplnění dokazování ještě o výslechy vězňů, kteří byli na cele v SES přímo s žalobcem, na závěrech soudu by to nic nezměnilo.

89. V této věci je totiž třeba zdůraznit skutečnost, že pokud si odsouzení, kteří jsou si dobře vědomi zákazu kouření v SES, jak vyplynulo z provedeného dokazování (výslechy

příslušníků vězeňské služby, fotografie cel, kde je na dveřích vyznačen zákaz kouření), přesto na cele zapálí, nejde o jednání žalované, a logicky tedy ani o její zásah jakožto zásah správního orgánu. Jde o jednání třetí, soukromé osoby, která tím poruší stanovená pravidla. Shodně na věc nahlížel NSS v rozsudku č. j. 7 As 68/2023-25: *„Pakliže by docházelo k porušování tohoto zákazu, jednalo by se ze strany vězně, který porušil svoji povinnost, o kázeňské provinění, nikoliv o nezákonný zásah žalované spočívající ve vystavení stěžovatele pasivnímu kouření. Tomu odpovídá i krajským soudem odkazovaná judikatura Evropského soudu pro lidská práva, podle které odpovědnost státu za porušení Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod nevzniká, pokud je vězeň sice vystaven pasivnímu kouření, avšak na základě jeho stížnosti je zjednána náprava (rozsudek ze dne 16. 10. 2008 ve věci Stoine Hristov proti Bulharsku, stížnost č. 36244/02)“* (odst. 22). Podobně věc hodnotil zdejší soud v rozsudku č. j. 27 Co 178/2023-139, v němž uvedl: *„Odvolací soud má za takto zjištěných okolností za to, že na straně Věznice Jiřice nelze dovodit nesprávný úřední postup, a to ani tehdy, kdy by snad v některých případech skutečně došlo k porušení zákazu kouření v eskortních celách. V prvé řadě je nutno zdůraznit, že v takovém případě by se jednalo o porušení povinnosti nikoliv na straně věznice, ale na straně konkrétních osob tento zákaz nerespektujících. Takové porušení nelze bez dalšího přičítat k tíži věznice. To by bylo možné pouze tehdy, pokud by věznice i přes bezprostřední upozornění na to, že dochází k porušení zákazu, nijak adekvátně nereagovala“* (odst. 13).

90. Sám žalobce přitom v tomto řízení uvedl, že na kouření na celách v SES nikdy při svém pobytu neupozornil (viz jeho replika ze dne 9. 8. 2022); přestože je na celách SES hláska. I všichni slyšení svědci z řad příslušníků vězeňské služby potvrdili, že je žalobce nikdy na kouření na cele neupozornil. Žalované, resp. příslušníkům vězeňské služby, tak vlastně nikdy nedal příležitost, aby v daném konkrétním případě proti nezákonnému jednání třetí osoby zakročili a jej ochránili před škodlivými účinky kouření. Soud přiznává jistou relevanci tvrzení žalobce, že by mu v takovém případě hrozila odvěta ze strany takto označeného vězně kuřáka, byť lze upozornit na posledně citovaný rozsudek NSS, který tento argument žalobce nepřijal (*„Nelze přijmout tvrzení stěžovatele, že si nemohl stěžovat, neboť by mu takové udání mohlo způsobit potíže s ostatními vězni“*). Jak však vyplynulo i z výsledku příslušníků vězeňské služby, ti by v takovém případě zpravidla mohli žalobce přemístit na jinou celu, čímž by jednak žalobce ochránili před kouřem na cele, kde si někdo zapálil, jednak by tím zamezili případné fyzické odvetě ze strany vězně, na jehož kouření žalobce upozornil. Svědci A. a S. shodně uvedli, že takto vyšli vstříc vězňům, kteří si stěžovali na vydýchaný vzduch na cele. Lze si tedy dobře představit, že by se žalobce mohl domoci přemístění na jinou celu, aniž by současně nutně musel ukázat prstem na konkrétního, zákaz porušujícího, vězně.

91. I kdyby tedy soud doplnil dokazování o žalobcem navržené výsledky svědků (tj. odsouzených, kteří s ním byli přímo na cele v termínech, v jakých byla žaloba připuštěna k věcnému přezkumu) a ti by potvrdili, že si někdo na cele skutečně zapálil v přítomnosti žalobce, nic by to nezměnilo na tom, že žalovaná nebyla na tuto situaci na cele upozorněna, a logicky tak ani nemohla zasáhnout, a tím ochránit žalobcova práva.

92. Proto soud shledal žalobu v tomto ohledu nedůvodnou (viz výrok I.)

93. Soud pro úplnost podotýká, že z provedeného dokazování vyplývá, že žalovaná není pasivní

a činí určité preventivní kroky k tomu, aby ke kouření na celách nedocházelo, např. umístění piktogramů (viz fotky cel), poučení o zákazu kouření (viz výslechu příslušníků vězeňské služby), nárazové kontroly (viz zprávy o průběžných kontrolách provedené při prvním i druhém jednání). I zástupkyně VOP konstatovala, že „opatření k zákazu kouření jsou ve věznici systematicky dobře zajištěna“ (viz její zpráva ze dne 3. 6. 2021). Soud dodává, že některé preventivní kroky nejsou ani v rukou žalované, neboť např. prohlídky před začátkem eskorty realizují jednotlivé vysílající věznice. Jejich důkladnost tak žalovaná přímo nemůže nijak ovlivnit. Nepochybně existují ještě další možnosti, jak k zákazu kouření v SES přistoupit. Lze zmínit např. zástupkyni VOP navrhovaný vyhrazený prostor pro kuřáky, čímž by byli vězni nekuřáci chráněni před kouřem. Nebo umístění detektorů kouře na celách SES, jak zmínil Krajský soud v Brně (viz odst. 37 jeho rozsudku), čímž by byli příslušníci žalované ihned upozorněni na kouř na cele. Není samozřejmě rolí soudu v tomto řízení, v němž neshledal žalobu důvodnou, aby žalované konkrétně ukládal, jak případně situaci řešit. Současnou situaci v SES, kde sice formálně platí zákaz kouření, ten ale často není dodržován, však jistě nelze označit za zcela uspokojivou.

b) nehygienické turecké záchody

94. Žalobce původně tvrdil, že byl ve všech žalovaných případech umístěn na celu s tureckým záchodem. Z provedeného dokazování [seznam cel, na kterých byl žalobce umístěn (čl. 285 soudního spisu) a fotografií těchto cel] však soud zjistil, že v období, v jakém se soud mohl žalobou zabývat věcně, byl žalobce umisťován nejen na celu 103, kde je skutečně turecký záchod, ale také na cely 102 a 114, které mají záchod klasický.
95. To však ve výsledku není rozhodné, neboť soud neshledal na samotném umístění tureckých záchodů na celách SES nic nezákonného a nedůstojného. Žalobce zde zjevně téměř doslova přebíral do žaloby konstatování zástupkyně VOP o tom, že turecké záchody nepovažuje za standard v 21. století ve střední Evropě, ale nijak blíže v tomto ohledu svoji argumentaci nerozvinul. Žádný právní předpis však užití tohoto typu toalet v SES nezapovídá. Ani z žádného rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva či Ústavního soudu nevyplývá, že by samo umístění tureckého záchodu na cele místo klasické toalety zasahovalo do lidské důstojnosti či představovalo ponižující zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Uvedené platí tím spíše, že v celách SES žalobce nepobývá trvale, ale vždy jen po dobu přibližně 30 minut až 3 hodin. Soud si dovede představit, že použití takové toalety může být náročné až nemožné v případě člověka s vážnými pohybovými obtížemi. Žalobce však nic takového netvrdil. Naopak logické se jeví konstatování Okresního soudu v Nymburce (viz str. 4 jeho rozsudku), že užití tureckého záchodu může být v daném prostředí hygieničtější variantou, neboť při vykonání potřeby nedochází ke kontaktu s povrchem záchodu.
96. Pokud jde o jejich čistotu, z provedeného dokazování nevyplývalo, že by toalety na celách SES byly v předmětné dny, kdy byl v SES žalobce, v nevyhovujícím stavu. Naopak všichni svědci z řad příslušníků vypověděli, že toalety jsou vždy před eskortním dnem čisté a vydezinfikované. To žalobce nerozporoval, ale poukázal na to, že jejich stav se v průběhu eskortního dne zhoršuje. To je dle soudu do určité míry pochopitelné a odpovídá tomu, že se v celách SES během eskortního dne vystřídá poměrně vysoký počet vězňů.

97. I zde však platí to, co uvedl soud již v souvislosti s kouřením: pokud některý z odsouzených toaletu znečistí či poškodí, opět nejde o jednání žalované, ale jiného vězně, které není žalované přičitatelné. Teprve v situaci, kdy by žalobce (či jiný odsouzený) na neutěšený stav toalety příslušníky žalované upozornil a ti by v rozumné době situaci neřešili, by bylo možné uvažovat o pochybení žalované (shodně též rozsudky Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 16/2022-121, odst. 42, a NSS č. j. 7 As 68/2023-25, odst. 23). Jak však bylo konstatováno výše, žalobce nikdy na tuto jím tvrzenou skutečnost příslušníky neupozornil. Slyšení svědci z jejich řad přitom uvedli, že taková situace je poměrně snadno řešitelná, a to buď umožněním využití toalety na jiné cele či povoláním dvou odsouzených, kteří mají úklid cel SES na starosti. V této souvislosti navíc žalobce ani netvrdil, že by mu snad něco hrozilo ze strany ostatních spoluodsouzených na cele, pokud by dozorce upozornil na již neúnosný stav toalety.
98. Nad rámec soud podotýká, že by se věcně nezabýval otázkou dostatečného soukromí na toaletě (viz odst. 74 výše), z provedených důkazů (např. fotografií cel a výpovědí svědků) nevyplynulo nic, co by svědčilo o tom, že by dveře oddělující toaletu od zbytku cely nedostatečně zakrývaly osobu vykonávající potřebu (srov. rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 55 A 16/2022-121, odst. 45).
99. Z výše uvedených důvodů tak soud neshledal žalobu důvodnou ani co do zásahu, který měl spočívat v nutnosti užívat nehygienické, resp. znečištěné turecké záchody po dobu jeho umístění na cele v SES (výrok II.)

Závěr a náklady řízení

100. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a odst. 3 s. ř. s. V rozsahu zamítnutí žaloby nebyl žalobce v řízení procesně úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšné žalované soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, neboť obhajoba jejího postupu před správními soudy spadá do její běžné úřední činnosti (viz např. rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2022, č. j. 6 As 198/2022-16, odst. 12, a v něm citovanou judikaturu, či již opakovaně odkazovaný rozsudek Krajského soudu v Brně, odst. 50). V rozsahu odmítnutí návrhu nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení dle § 60 odst. 3 věty první s. ř. s. Z těchto důvodů soud žádnému z účastníků řízení právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok IV.).
101. Usnesením ze dne 6. 4. 2022, č. j. 51 A 3/2022-46, soud přiznal žalobci úplné osvobození od soudních poplatků a současně mu ustanovil zástupkyni Mgr. Moniku Jiráskovou, advokátku. Proto soud rozhodl o její odměně a náhradě hotových výdajů. Ty hradí podle § 35 odst. 10 věty první za středníkem s. ř. s. stát. Výše odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů se stanoví podle § 35 odst. 2 s. ř. s. na základě vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).
102. Soud považoval za účelně vynaložené následující úkony dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu: převzetí právního zastoupení, jehož součástí je též první nahlížení do spisu, k němuž došlo dne 7. 11. 2022 [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu], doplnění žaloby ze dne 30. 5. 2022 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], replika ze dne 9. 8. 2022 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], účast u soudního jednání kratšího než dvě hodiny dne 11. 5. 2023 [§ 11

odst. 1 písm. g) advokátního tarifu], podání ze dne 22. 5. 2023 a jeho doplnění dne 3. 8. 2023 [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], doložená porada s žalobcem přesahující jednu hodinu dne 27. 11. 2023 [§ 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu] a účast u soudního jednání delšího než 4 hodiny a kratšího než 6 hodin dne 11. 12. 2023 [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu] – zde jde o 3 úkony ve smyslu advokátního tarifu. Dále ustanovené zástupkyně náleží odměna v poloviční výši za účast u jednání dne 18. 12. 2023, kdy došlo pouze k vyhlášení rozsudku [§ 11 odst. 2 písm. f) advokátního tarifu].

103. Každé nahlížení do spisu správního soudu není bez dalšího samostatným úkonem dle advokátního tarifu (viz např. rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022-32, odst. 26). První nahlížení do spisu dne 7. 11. 2022 soud považoval za součást úkonu převzetí právního zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu. Dvě další nahlížení 20. 11. 2023 a 11. 12. 2023 soud posoudil dohromady jako jeden účelně vynaložený úkon ve smyslu § 11 odst. 1 advokátního tarifu, neboť ve spise přibyla řada listin a v dané věci šlo o adekvátní součást přípravy na jednání; na druhou stranu i pro jejich časovou blízkost soud neshledal, že by každé z těchto nahlížení bylo účelným úkonem.
104. Zástupkyně tak v nyní posuzované věci učinila celkem 10 úkonů dle § 11 odst. 1 a 1 úkon dle § 11 odst. 2 advokátního tarifu. Odměna za jeden úkon právní služby dle § 11 odst. 1 advokátního tarifu činí 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu]. Zástupkyni tak náleží odměna ve výši 32 550 Kč. Tu je dále třeba zvýšit o náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupkyně doložila, že je plátkyní DPH. Součet odměny a náhrady hotových výdajů proto soud dále navýšil o 21 % na celkem 43 378,50 Kč. Tato částka bude ustanovené zástupkyni soudem vyplacena ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok V.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 18. prosince 2023

JUDr. Věra Šimůnková, v. r.
předsedkyně senátu